

Lecția 4 – clasa a VI-a
 Unghiuri – Aplicații
 08.11.2014

Probleme rezolvate:

1. În interiorul unghiului AOB, cu măsura de 140° , se consideră punctele C și D astfel încât C aparține interiorului unghiului AOD. Dacă a,b,c sunt numere prime cu proprietatea că $a+10b+6c=62$, $a \cdot m(\angle COD) = b \cdot m(\angle AOC)$ și $b \cdot m(\angle BOC) = c \cdot m(\angle COD)$, aflați măsurile unghiurilor AOC, COD și DOB.

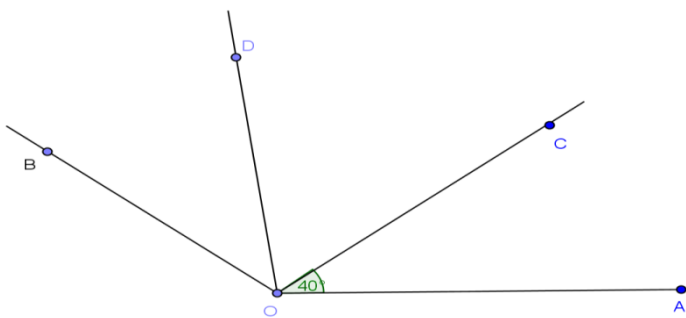
Soluție:

$$\left. \begin{array}{l} a + 10b + 6c = 62 \\ 10b \in M_2 \\ 6c \in M_2 \\ 62 \in M_2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} a \in M_2 \\ a \text{ nr. prim} \end{array} \right\} \Rightarrow a = 2 \Rightarrow 2 + 10b + 6c = 62 \Leftrightarrow 10b + 6c = 60 \Leftrightarrow 5b + 3c = 30$$

$$\left. \begin{array}{l} 5b + 3c = 30 \\ 3c \in M_3 \\ 30 \in M_3 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 5b \in M_3 \\ (3,5) = 1 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} b \in M_3 \\ b \text{ nr. prim} \end{array} \right\} \Rightarrow b = 3 \Rightarrow 15 + 3c = 30 \Leftrightarrow 3c = 15 \Leftrightarrow c = 5$$

$$2 \cdot m(\angle DOC) = 3 \cdot m(\angle AOC) \Rightarrow m(\angle AOC) = \frac{2 \cdot m(\angle DOC)}{3}$$

$$3 \cdot m(\angle BOC) = 5 \cdot m(\angle DOC) \Rightarrow m(\angle BOC) = \frac{5 \cdot m(\angle DOC)}{3}$$

$$m(\angle AOB) = m(\angle AOC) + m(\angle BOC) \Rightarrow \frac{2 \cdot m(\angle DOC)}{3} + \frac{5 \cdot m(\angle DOC)}{3} = 140^\circ \Leftrightarrow 7 \cdot m(\angle DOC) = 420^\circ \Rightarrow m(\angle DOC) = 60^\circ$$

$$m(\angle AOC) = \frac{2 \cdot 60^\circ}{3} = 40^\circ \text{ și } m(\angle BOC) = \frac{5 \cdot 60^\circ}{3} = 100^\circ$$

$$m(\angle DOB) = m(\angle BOC) - m(\angle DOC) = 100^\circ - 60^\circ = 40^\circ$$

2. În jurul unui punct O sunt 27 de unghiuri având măsurile în grade exprimate prin numere naturale. Arătați că cel puțin două dintre unghiuri sunt congruente.

(*** - G.M. nr. 12/2008)

Soluție:

Să presupunem că toate cele 27 de unghiuri au măsurile diferite și acestea sunt cele mai mici numere naturale în condițiile date.

Avem $1^\circ + 2^\circ + 3^\circ + \dots + 27^\circ = 378^\circ$, dar suma măsurilor unghiurilor în jurul unui punct este de 360° . Rezultă că cel puțin două dintre unghiuri au măsurile egale, adică sunt congruente.

3. Se dă un unghi cu măsura de 52° . Folosind numai rigla, echerul și compasul, construiți în interiorul său un unghi cu măsura de $3^\circ 30'$. (Explicați modul în care ați procedat)

(Eugenia Cristinoi și Eugen Spaciu, G.M. nr. 6/2010)

Soluție:

Fie $\sphericalangle AOB$ cu măsura unghiului de 52° . Construim $OC \perp OB$, deci $m(\sphericalangle BOC) = 90^\circ$. Construim (OD bisectoarea $\sphericalangle BOC$ și rezultă $m(\sphericalangle BOD) = m(\sphericalangle COD) = \frac{m(\sphericalangle BOC)}{2} = 45^\circ$.

$m(\sphericalangle AOD) = m(\sphericalangle AOB) - m(\sphericalangle BOD) \Rightarrow m(\sphericalangle AOD) = 52^\circ - 45^\circ = 7^\circ$

Construim (OE bisectoarea $\sphericalangle AOD$ și rezultă $m(\sphericalangle AOE) = m(\sphericalangle EOD) = \frac{m(\sphericalangle AOD)}{2} = 3^\circ 30'$.

4. Un ceas arată ora 6 și 52 de minute fix. Să se afle măsura unghiului format de acul orar și acul minutar.

Soluție:

În 12 ore, acul orar parcurge 360° , deci într-o oră se deplasează cu $360^\circ : 12 = 30^\circ$, iar timp de un minut, acul orar descrie un unghi cu măsura de $30^\circ : 60 = 30'$

În 60 minute, acul minutar parcurge 360° , deci într-un minut acul minutar descrie un unghi cu măsura de $360^\circ : 60 = 6^\circ$.

Presupunem pornirea acelor de la ora 6 fix; în 52 de minute, acul orar descrie un unghi cu măsura de $52 \cdot 30' = 1560' = 26^\circ$, iar acul minutar descrie un unghi cu măsura de $52 \cdot 6^\circ = 312^\circ$, deci măsura unghiului dintre ace este: $312^\circ - (180^\circ + 26^\circ) = 106^\circ$

Probleme propuse:

- Fie $n \in \mathbb{N}^*$ și unghiurile proprii $\sphericalangle A_1OA_2, \sphericalangle A_2OA_3, \sphericalangle A_3OA_4, \dots, \sphericalangle A_nOA_1$ în jurul punctului O, cu $m(\sphericalangle A_1OA_2), m(\sphericalangle A_2OA_3), \dots, m(\sphericalangle A_nOA_1)$ numere naturale pare în ordine crescătoare (exprimate în grade). Să se determine valoarea maximă a numărului n, iar pentru valoarea găsită să se calculeze măsura unghiului format de bisectoarele unghiurilor $\sphericalangle A_5OA_6$ și $\sphericalangle A_9OA_{10}$.
- În jurul punctului O sunt desenate unghiuri având măsurile în ordinea $1^\circ, 2^\circ, 3^\circ, 4^\circ, 5^\circ, 6^\circ, 7^\circ, 8^\circ, 9^\circ, 1^\circ, 2^\circ, 3^\circ, 4^\circ, 5^\circ, 6^\circ, 7^\circ, 8^\circ, 9^\circ$ și așa mai departe.
  - Câte unghiuri sunt desenate în jurul punctului O?
  - Notăm $O_1, O_2, O_3, \dots$ unghiurile determinate anterior în jurul punctului O. Determinați măsura unghiului format de bisectoarele unghiurilor $\sphericalangle O_6$ și $\sphericalangle O_{14}$.
(Etapa locală, Neamț, 2010)
- Unghiul alungit $\sphericalangle A_1OA_{19}$ este împărțit în 18 unghiuri adiacente de semidreptele $[OA_2, [OA_3, \dots, [OA_{18}$, astfel încât $m(\sphericalangle A_2OA_3) = m(\sphericalangle A_1OA_2) + 1^\circ, m(\sphericalangle A_3OA_4) = m(\sphericalangle A_2OA_3) + 1^\circ, m(\sphericalangle A_4OA_5) = m(\sphericalangle A_3OA_4) + 1^\circ, \dots, m(\sphericalangle A_{18}OA_{19}) = m(\sphericalangle A_{17}OA_{18}) + 1^\circ$.
  - Arătați că $1^\circ < m(\sphericalangle A_1OA_2) < 2^\circ$
  - Arătați că $m(\sphericalangle A_1OA_3)$ este exprimată printr-un număr natural de grade.
  - Arătați că $m(\sphericalangle A_{12}OA_{18}) = 90^\circ$.

4. Fie $\angle ABC$ și $\angle ABD$ două unghiuri complementare neadiacente și $[BE$ o semidreaptă cu proprietatea că $\angle ABE$ și $\angle EBD$ sunt adiacente având măsurile $x^\circ y'$, respectiv $y^\circ x'$, unde x și y sunt două numere naturale cu suma 60. Determinați măsura unghiului format de bisectoarele unghiurilor $\angle ABC$ și $\angle ABD$.
(Etapa județeană, Hunedoara, 2002)
5. Se consideră două unghiuri adiacente $\sphericalangle AOB$ și $\sphericalangle BOC$ de măsuri 108° , respectiv 68° . Semidreptele $[OM$, $[ON$ și $[OP$ sunt bisectoarele unghiurilor $\sphericalangle AOB$, $\sphericalangle BOC$, respectiv, $\sphericalangle MON$. Pe semidreapta opusă lui $[OP$ considerăm un unghi P' , iar în interiorul unghiului $\sphericalangle AOP'$ alegem un punct B' astfel încât $m(\sphericalangle B'OP') = 10^\circ$. Să se arate că punctele B , O , B' sunt colineare.
(Al. Gabriel Mîrșanu, G.M. nr. 12/2009)
6. a) Care este măsura unghiului format de minutarul și orarul unui ceas, atunci când acesta indică ora 4 fix?
b) Care este măsura unghiului format de minutarul și orarul unui ceas, atunci când acesta indică ora 4 și 12 minute fix?
(Etapa locală, Călărași 2009, prof. Sorin Furtună)
7. Se consideră unghiul MON și $(OR \subset \text{Int}(\sphericalangle MON), (OP \subset \text{Int}(\sphericalangle ROM))$, astfel încât să fie satisfăcute următoarele relații:
1) $m(\sphericalangle ROM) = 60^\circ$ 2) $m(\sphericalangle POM) - m(\sphericalangle RON) = 14^\circ 41'$
a) Calculați $m(\sphericalangle NOP)$
b) În plus, știind că $(OP$ este bisectoarea $\sphericalangle NOM$, calculați $m(\sphericalangle ROP)$
(Etapa județeană, Olt, 2010)
8. Unghiurile $\sphericalangle AOB$ și $\sphericalangle BOC$ sunt adiacente cu $m(\sphericalangle AOC) = 120^\circ$, $[OM$ este bisectoarea $\sphericalangle AOB$, iar $[ON_1$, $[ON_2$, $[ON_3$ sunt bisectoarele unghiurilor $\sphericalangle COB$, $\sphericalangle CON_1$ respectiv $\sphericalangle CON_2$. Dacă $m(\sphericalangle MON_3) = 75^\circ$, determinați măsura unghiului dintre $[ON_2$ și semidreapta opusă semidreptei $[OA$.
9. Să se afle măsura unghiului format de bisectoarele a două unghiuri adiacente, știind că raportul dintre suplementul sumei lor și suma suplementelor lor este $\frac{1}{4}$.
(prof. Ștefan Iloaie, G.M. nr. 7/2006)
10. Fie $O \in (AB)$ și punctele C , R , S de aceeași parte a dreptei AB , astfel încât $m(\sphericalangle AOC) = 15^\circ$, $m(\sphericalangle ROC)$ este media aritmetică a măsurilor unghiurilor $\sphericalangle AOC$ și $\sphericalangle ROS$, iar măsura unghiului $\sphericalangle ROS$ este media aritmetică a măsurilor unghiurilor $\sphericalangle AOC$, $\sphericalangle ROC$, $\sphericalangle SOB$.
a) Să se determine $m(\sphericalangle ROS)$.
b) Să se arate că dreptele SO și AB sunt perpendiculare.

Temă:

1. Fie unghiurile adiacente $\sphericalangle AOB$ și $\sphericalangle BOC$. Bisectoarea unghiului $\sphericalangle AOB$ formează cu $(OC$ un unghi cu măsura de 72° , iar bisectoarea unghiului $\sphericalangle BOC$ formează cu $(OA$ un unghi drept. Determinați măsura unghiului $\sphericalangle AOC$.
(Etapa locală, Vrancea, 2010)
2. În jurul punctului O sunt desenate unghiuri având măsurile în ordinea $2^\circ, 4^\circ, 6^\circ, \dots, 16^\circ, 2^\circ, 4^\circ, 6^\circ, \dots, 16^\circ$ și așa mai departe.
c) Câte unghiuri sunt desenate în jurul punctului O ?
d) Notăm $O_1, O_2, O_3, \dots$ unghiurile determinate anterior în jurul punctului O . Determinați măsura unghiului format de bisectoarele unghiurilor $\sphericalangle O_6$ și $\sphericalangle O_{14}$.
(Etapa locală, Saru Mare, 2009, prof. Nicolae Baci)
3. Se consideră unghiurile adiacente $\sphericalangle A_i O A_{i+1}$, $i = \overline{1, n}$, cu interioarele disjuncte având măsurile în grade de 2^i .
a) Să se afle valoarea maximă a lui n pentru care suma măsurilor celor n unghiuri este mai mică decât 360° .

- b) Fie (OC) semidreapta opusă bisectoarei (OB) a unghiului $\angle A_1OA_8$. Să se afle măsura unghiului $\angle A_5OC$.
4. Unghiurile $\sphericalangle AOC$ și $\sphericalangle COB$ sunt adiacente suplementare, iar punctele C și D sunt de o parte și de cealaltă a dreptei AO , astfel încât $m(\sphericalangle COD) = 100^\circ$ și $m(\sphericalangle BOD) = 3 \cdot m(\sphericalangle AOC) < 180^\circ$. Aflați:
a) Măsurile unghiurilor $\sphericalangle AOC$, $\sphericalangle COB$ și $\sphericalangle BOD$. b) Măsura unghiului format de bisectoarea $\sphericalangle AOD$ și semidreapta opusă semidreptei $[OC)$.
5. În jurul punctului O se consideră unghiurile $\sphericalangle A_1OA_2$, $\sphericalangle A_2OA_3$, $\sphericalangle A_3OA_4$, $\sphericalangle A_4OA_5$, $\sphericalangle A_5OA_1$. Se știe că pentru fiecare din unghiurile $\sphericalangle A_iOA_{i+1}$, $i \in \{2,3,4\}$, măsura sa este egală cu media aritmetică a măsurilor celor două unghiuri adiacente lui, iar $[OA_1)$ și $[OA_4)$ sunt semidrepte opuse. Calculați măsurile celor cinci unghiuri.
6. Se dau unghiurile AOB și BOC astfel încât $m(\sphericalangle AOB) = 3 \cdot m(\sphericalangle BOC)$. Știind că bisectoarele lor formează un unghi cu măsura de 40° :
a) Calculați măsurile unghiurilor AOB , BOC și AOC .
b) Dacă $[OB')$ este semidreapta opusă lui $[OB)$, calculați $m(\sphericalangle AOB')$

(Petre Năchilă, G.M. nr. 11/2008)

7. Două unghiuri suplementare au o latură comună, iar bisectoarele lor formează un unghi cu măsura de 60° . Determinați măsurile unghiurilor.

(Marin Simion, G.M. nr. 10/2013)

Bibliografie:

1. Artur Bălăucă – OLIMPIADE, CONCURSURI ȘI CENTRE DE EXCELENȚĂ – clasa a VI-a, Editura TAIDA, Iași, 2012
2. Dan Brânzei (coordonator) – Matematică- olimpiade și concursuri școlare, Editura PARALELA 45, Pitești, 2010
3. Nicolae Grigore, Sorin Ion, Ramona Măinea, Teodora Popa – MATEMATICĂ- OLIMPIADE ȘI CONCURSURI ȘCOLARE – Clasa a VI-a, Editura Nomina, Pitești, 2012
4. Petre Năchilă, Cătălin Eugen Năchilă – EXERCITII ȘI PROBLEME PENTRU CERCURILE DE MATEMATICĂ- clasa a VI-a, Editura Nomina, Pitești, 2011
5. Radu Gologan (coordonator) - OLIMPIADE ȘI CONCURSURI ȘCOLARE- clasele IV-VI, Editura PARALELA 45, Pitești, 2012
6. Tuță Luca- 409 Probleme de matematică –Rezolvări complete, Editura ALL EDUCAȚIONAL, București, 2006
7. Colecția GAZETA MATEMATICĂ
8. www.olimpiade.ro
9. www.mategl.com